

SETH MEYEROWITZ

ZTRACENÝ LETEC

PRAVDIVÝ PŘÍBĚH ÚTĚKU Z OKUPOVANÉ FRANCIE

Seth Meyerowitz

Ztracený letec

**CPress
Brno
2018**

Ztracený letec

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.cpress.cz

www.albatrosmedia.cz

Seth Meyerowitz

Ztracený letec – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Pro mého dědečka Arthura...

A všechny muže a ženy Francie, kteří mu zachránili život

ZTRACENÝ LETEC

PŘEDMLUVA

Leden 2012

Tak jsem tady. Píše se polovina ledna roku 2012. Sedím v letadle a poprvé v životě mířím do Evropy. Směřuji vstříc dobrodružství či snad osobní pouti, která takřkajíc vznikala již téměř šedesát osm let. Cesta, na níž snad vzdám čest Arthuru Meyerowitzovi a nebojácné skupině mužů a žen francouzské země, kteří v roce 1944 zachránili jeho život. Naplňuje mě stoupající nadšení a nespavost. Nemám po-
nětí, co mě v daleké Francii čeká. Co po Arthurovi zbylo ani koho na své cestě naleznu. Avšak pomyšlení na to, že se setkám s lidmi, kteří opravdu znali pilota Arthura Meyerowitze, ve mně teď vzbuzuje emoce, o nichž jsem před měsícem ani nesnil.

Před méně než měsícem jsem Arthura Meyerowitze neznal. Tedy ne ve smyslu, kdy někoho opravdu dobře znáte. Věděl jsem, že se narodil v Bronxu, měl bratra Seymoura a jeho rodiče se jmenovali David a Rose. Věděl jsem, že ve svých dvaceti pěti letech (tedy jen o několik méně, než je teď mně samotnému) byl odveden, aby bojoval za svou vlast, a ve chvíli, kdy byl na cestě do Francie v bombardéru B-24 pojmenovaném *Harmful Lil Armful* (Malý ozbrojený škoditel) také netušil, co jej na konci cesty čeká. Bylo mu však jasné, že šance

na návrat domů je mizivá. Rotný seržant Arthur Meyerowitz – palubní střelec, příslušník 8. letecké armády – mířil do války.

Rovněž mi bylo známo, že Arthur se nestihl zúčastnit více než dvou letů, než byl sestřelen německou luftwaffe, a jeho rodina marně a zoufale čekala na jakékoliv zprávy z tehdejšího Ministerstva války. Zoufale čekali několik měsíců. Byl prohlášen za nezvěstného, americký Žid v nacisty okupované Francii, byl v nesnázích. Nikdo netušil, zdali je naživu, či mrtev, dokud se o šest měsíců později neobjevil u Gibraltaru. Nakonec vím, že jej zachránili Francouzi. Pamatuju si, že na mé slavnosti bar micva a také při dalších významných rodinných událostech vždy hrála francouzská hymna, ale nikdy jsem nepochopil rozsah ani význam toho, co to znamenalo.

Tyto poznatky jsou vše, co jsem znal o svém dědečkovi Arthurovi. Potom však přišel prosinec roku 2011, kdy se všechno změnilo.

Jak to začalo:

Započalo to pozvánkou do Španělska. Během dovolené v Mexiku jsem poznal několik přátel, kteří mě pozvali na návštěvu do Madridu. Začal jsem plánovat a zjistil, že mi bude stačit necelý měsíc na přípravu. Zeptal jsem se otce, Arthurova syna, na místa, jimiž Arthur ve Francii procházel. Zajímalo mne, jestli budu schopen některá z nich osobně navštívit. Otec mi však žádné vodítko nemohl zanechat. Arthur zemřel více než deset let před mým narozením. Jediné, co zbylo z jeho života ve válce, bylo pár mlhavých příběhů a krabice starých dopisů.

„To je výzva,“ proběhlo mi hlavou. Počítač mi nebyl cizí, díky dospívání ve věku technologií a internetu. Ve dvanácti letech jsem byl autorem své první webové stránky a to mě postupně přivedlo ke kariéře ve světě online marketingu. Dá se říci, že mě život připravil na rozlousknutí příběhu mého dědečka. Ani tehdy jsem ale stále netušil, jak pozoruhodný příběh mne čeká.

Nejprve jsem pročítal dopisy, které dědečkovi posílali lidé stojící za jeho záchranou ve Francii. Jakmile jsem použil kouzlo online světa, netrvalo mi ani dvacet čtyři hodin, než jsem učinil první podstatný objev: Dědečkův nedávno odkrytý vládní spis a záznam z doby, kdy se objevil v Gibraltaru, necelých šest měsíců po sestřelení bombardéru *Harmful Lil Armful* z nebes.

Během třiceti šesti hodin jsem našel knihu o odboji sepsanou profesorem Bernardem Boyerem, na jejích stránkách jsem pak objevil jména několika mužů a žen, kteří byli autory dědečkových dopisů. Do týdne jsem telefonicky zkontaktoval Patricka, syna Gisele Chauvinové, odvážné a neochvějné členky odboje, jež se chopila Arthura v jedné z nejhorších částí jeho života a stála za jeho záchranou.

A tak jsem teď na cestě za Patrickem a jeho rodinou. Navštívíme Bernarda, jehož otec byl velitelem odboje a patřil mezi Arthurovy zachránce. Součástí mého hledání bude rovněž návštěva místních historiků a kurátorů muzeí, kteří snad přispějí k odkrývání dědečkovy odyssey okupovanou Francií. O důležitosti pátrání jsem přesvědčil i mého otce, i on se tedy zúčastní tohoto dobrodružství, této jedinečné události. A to vše se seběhlo během pouhých tří týdnů.

3. leden 2015

Od Arthurovy cesty uplynulo už více než sedmdesát jedna let a dva roky uběhly od mé první návštěvy. V mezidobí jsem měl možnost navštívit Francii ještě dvakrát, v listopadu 2013 a poté společně s některými dalšími členy mé rodiny v srpnu 2014. Celkem nás přijelo osm a bylo vskutku fantastické umožnit setkání našeho rodu a rodu Chauvinů. Naše tři generace Meyerowitzů tam zažily vskutku nádherné dny, kdy jsme měli možnost procházet městy a místy, kde náš pradědeček, dědeček a otec přežil. Po návratu do Lesparre k Chauvinovým jsme měli možnost spatřit překrásná zákoutí, panoramata okolní krajiny a získat přemíru nádherných vzpomínek. Arthura pravděpodobně nikdy nenapadlo, že jednou dostaneme tuto možnost.

Již za pár dní budeme předkládat první verzi tohoto rukopisu a já pořád nemohu uvěřit, jakým způsobem jsme příběh odkryli a co všechno jsme našli. S nesčetnou pomocí odborníků, archivářů, našeho přítele Petera Stevense a mnoha šťastných a náhodných objevů jsme byli schopni kousek po kousku poskládat tento neuvěřitelný příběh, jenž nás zasáhl více, než jsme mohli tušit.

Doufám, že čas, který jsem věnoval tomu, abych dědečkův příběh vložil na papír, byl využit dobře a že touto formou dokážu vyjádřit svůj nesmírný vděk a též obdiv všem francouzským rodinám a jedincům, kteří riskovali svůj život pro Arthura. Pro jediného člověka v obrovské válce.

Nyní už mám pocit, že Arthura znám. Rozhodně více než před mou cestou. Byl jedinečným mužem, který musel projít peklem, aby se mohl vrátit ke své rodině. Byl odvážným hrdinou, avšak věděl,

PŘEDMLUVA

že záchranu jeho života svým pomocníkům nejspíše nikdy neoplatí. Proto bych se o to rád pokusil alespoň takto, zveřejněním příběhu o skupinách francouzského odboje a o válce, která probíhala na území Francie. Ne o válce mezi Spojenci a Osou. Ale o válce, kterou lidé Francie bojovali za svou svobodu, jíž zasvětili veškerý svůj tehdejší život, a i přesto našli ve svých srdcích místo pro neznámého vojáka, který spadl z nebes.

Zde je tedy pravdivý příběh Arthura a všech lidí, kteří s ním zkřížili cestu. Doufám, že četba tohoto příběhu pro vás bude tak uspokojivá, jako pro mne bylo jeho hledání.

ZTRACENÝ LETEC

PROLOG

JEHLA V KUPCE SENA

Dne 18. června roku 1944 kráčel přes rozpálenou písčnou pláž Rockaway Beach v New Yorku mladý muž. Zatímco se prodíral bludištěm dek, plážových lehátek a pestrobarevných slunečníků, zíral na něj zástup návštěvníků a kolemjdoucích. Vypadal lehce nepatříčně, když tak kráčel ve svých dlouhých kalhotách ohrnutých nad kotníky a propocené bílé košili se jmenovkou. Jeho oděv však nebyl hlavním důvodem zájmu přihlížejících. Tím byl kus kartonu, jež držel nad hlavou, a zejména nápis, který měl dokázat téměř nemožné.

Tento mladý muž pracoval v obchodě se sladkostmi nacházejícím se při plážové promenádě a zhruba před hodinou obdržel vášnivý telefonický hovor. Naléhavý hlas jej přinutil vydat se mezi návštěvníky s narychlo seškrábanou zprávou na kusu kartonu, doufaje, že najde muže a ženu, které neznal a nikdy neviděl.

Desítky mužů a žen sledovaly mladého obchodníka, zatímco si užívali slunečný den u moře. Někteří jej pozorovali úzkostlivě a pozorně, zatímco jiní na něj vzápětí zapomněli. Každý z nich však chápal význam a důležitost naškrábané zprávy. Po dvou a půl letech válečného stavu s nacistickým Německem a imperialistickým

Japonskem znala většina z nich někoho, kdo oblékl uniformu. Mnoho z nich někoho takového už i ztratili. Jak se muž prodíral davem, lidé stále více rozuměli obsahu jeho zprávy, vytvářeli mu volný průchod, a několik z nich jej dokonce následovalo kolem pobřeží.

Kráčel vytrvale více než hodinu, pravidelně si otíral zpocené čelo a unaveně vzdychal vyčerpáním z horkého nemilosrdného slunce, které jej stihlo viditelně spálit. S každou další minutou už začínal věřit tomu, že šlechetná mise, na niž byl vyslán, bude asi zbytečná. Začal pochybovat, že v tomto davu nalezne dva naprosto cizí lidi. I přesto však dál pokračoval v úmorné pouti mezi slunečníky.

Na chvíli se zastavil, aby dal odpočinout svým unaveným pažím a chytl nový dech. V tu chvíli se k němu začali prodírat muž a žena středního věku spolu s tmavovlasou dívkou. Slzy stékaly po jejich opálených tvářích, když hleděli na naškrábaný nápis.

KAPITOLA 1

„JEN ZAJEDU S MLÉKEM“

31. prosinec 1943, brzké ráno
Seething Airfield, Norfolk, England

Ledový poryv větru se opřel do rotného Arthura Meyerowitze, když vykročil ze shromaždiště své 448. bombardovací skupiny krátce po páté hodině ráno. Rychle si zvedl límec své kožené letecké bundy a řádně si upravil čepici na hlavě. Několik chvil jen zíral na pravidelnou řadu kasáren v jižním křídle Seething Airfield, domovu jeho 715. perutě v Norfolku, v Anglii. Setrval u vchodu hlavní haly, zatímco ostatní letci a piloti pobíhali kolem něj.

Zatraceně dobrej způsob, jak trávit konec roku, pomyslel si. Musel zkontrolovat Harmful Lil Armful, Liberator B-24 jejich 448. bombardovací skupiny. Byl vzhůru už od půl třetí ráno, kdy jej vzbudilo ostré světlo baterky a velitel s příkazem vydat se na misi s Harmful Lil Armful, jehož letový technik a palubní střelec seržant George Glevanick byl na cestě do vojenské nemocnice. Nyní po ranním briefingu a snídani se Arthur chystal na svou druhou misi.

První misi absolvoval 24. prosince v bombardéru B-24, pojmenovaném *Consolidated Mess*. Cílem útoku byla nacistická raketová základna V-1 u Labroye, poblíž francouzské strany La Manche, u města Pas-de-Calais. Doufal, že s trochou štěstí bude zpět v Seethingu na oslavy Nového roku, které se konaly na základně v asi deset mil vzdáleném městě Norwich na východním pobřeží.

Zatracenej šťastlivec, přemítal nad Glevanickovým osudem, který měl jisté, že přežije do roku 1944. Nakonec se Arthur obrnil proti všudypřítomné zimě a vydal se po zablácené cestě k betonovým přistávacím dráhám.

Když procházel kolem skupiny mladých Angličanek, jako pravý gentleman sundal čepici. I přes brzkou ranní hodinu dámy netrpělivě čekaly na své amanty, kteří dostali dvoudenní propustku na oslavy Nového roku. Za normálních okolností musely návštěvy čekat za hlavní bránou, avšak díky svátkům a bezpečnostní prohlídce mohly jít vyzvednout své muže přímo na základnu.

Zatímco čekaly na své letce, věnovaly se rozhovorům a kouřily. Arthur si prohrábl své husté tmavé vlasy a věnoval jim úsměv. Několik z nich se rozhodlo zdvořilý úsměv pohlednému pětadvacetiletému pilotovi opětovat.

Pěkná blondýna si všimla jeho ramenní nášivky, na které byl zobrazen svalnatý šklebící se králík v kostýmu superhrdiny a plášti, letící na světle modré letecké bombě.

„Nejste ze 715. perutě? Kam Králíci uhánějí tak blízko před Novým rokem?“ zakřičela jeho směrem.

„Máme rande s němčoury,“ odpověděl.

„Hodně štěstí! A vyřidte těm bastardům pozdravy i od nás,“ začala další žena, na což Arthur zamával a pokračoval v cestě¹.

Pozornost žen nebyla Arthurovi ničím cizím. Se svými 177 centimetry a 72 kilogramy si rotný seržant, zvyklý na ulice svého rodného Bronxu, vykračoval sebejistě a to bylo pro ženy vždy přitažlivé. Před nástupem do armády dokázal Arthur utratit velkou část své výplaty za módní doplňky a oblečení, díky čemuž působil elegantně a přitažlivě. Jeho rodina byla zvyklá na krásné mladé ženy, jež Arthura často obklopovaly.

Arthur si v Norfolku rád užíval konverzaci s příjemnými atraktivními Angličankami, ale vždy to ukončil po několika pivech či tancích ve městě nebo na vojenské základně. Důvodem byla fotografie, kterou uchovával v peněžence zastrčené v náprsní kapse letecké bundy. Esther Loew, jeho tmavovlasá přítelkyně a láska z Bronxu. Krátce před jeho odletem mu byla představena jeho tetou a mladý Arthur byl brzy mladou, jednadvacetiletou Esther naprosto okouzlen. Do té míry, že ihned zvažoval sňatek. Tyto plány však byl nucen odložit, protože si dobře uvědomoval, že bombardovací peruté nebyly známé svým plnopočetným návratem. Ba naopak, statistiky byly ještě horší než u osádek ponorek. Rozhodl se, že nemůže Esther postavit do řady truchlících válečných vdov. To však Esther nebránilo v čekání na jeho návrat, což jí Arthur nedokázal rozmluvit.

Kromě fotky Esther si Arthur přivezl ještě jednu vzpomínku na domov, a tou byl dárek na rozloučenou od jeho matky. Kolem krku mu visel zlatý řetízek s hebrejským symbolem života – *chai*.

Arthur neměl čas přemýšlet nad Esther ani nad jeho rodinou v New Yorku, když kráčel mlhavým, mrazivým ránem a před jeho

zraky se objevovala řada vyrovnaných letounů. Celá skupina spo-
léhala na něj, na letového technika, že správně zkontroluje stroj
a připraví jej k odletu. Každý věděl, že se blíží invaze do uvězněné
Evropy. Bombardéry amerického a britského letectva ve vlnách úto-
čily na okupovanou Francii, v přípravě na operaci Overlord, která
měla být zatím největším připravovaným útokem v dějinách lidstva.
Nikdo však, krom nejvyšších velitelů zatím nevěděl, kde a jak zaútočí
britští a američtí spojenci na francouzské území.

Na ranním briefingu charismatický velitel 448. bombardovací skupi-
ny, sedmatřicetiletý James M. Thompson, odkryl velkou mapu Evro-
py a ukazovátkem namířil na tři červené body. Místnost zaplnilo ti-
cho. Piloti a vojáci napjatě pozorovali Thompsona, jenž svým účesem
a knírkem trochu připomínal filmovou hvězdu Clarka Gablea, a če-
kali, jak svým nezaměnitelným texaským přízvukem popíše nadchá-
zející operaci. Z letišť východní a střední Anglie vyletí dvě stě padesát
bombardérů typu B-17 a B-24, včetně *Harmful Lil Armful*, v dopro-
vodu stovek stíhacích letounů P-47 Thunderbolt a P-51 Mustangů,
aby za denního světla napadly nacistické letiště La Rochelle/Laleu,
jihozápadně od Bretaňského poloostrova. Při špatné oblačnosti bylo
jako náhradní cíl útoku stanoveno letiště Château-Bernard.

Nebojácny velitel Thompson, který měl za sebou pětapadesát vo-
jenských misí po celé Evropě a byl znám tím, že svým mužům nema-
zal med kolem pusy, přiznal, že německé kanony Flak a jejich stíhací
letouny budou útok silně a nemilosrdně opěťovat.

Arthur si uvědomoval, že zanedlouho budou v průšvihů, vysoko na francouzském nebi.

Nikdy si nepředstavoval, že někdy navštíví Anglii nebo Francii, a už vůbec ne, že půjde do války. Celý život jej však doprovázela touha po dobrodružství.

Arthur přišel na svět 15. srpna 1918 v Bronxu, tvrdé čtvrti složené z židovských, italských a irských rodin, žijících v obytných domech seřazených na Findlay Avenue. V čísle 1205, budově postavené v roce 1915, žila rodina Meyerowitzů ve třetím patře dvoupokojového bytu. Arthurův bratr Seymour se narodil 11. srpna 1927, a když vyrostl z dětské postýlky, dělali se s bratrem o jednu postel v obývacím pokoji.

Třiačtyřicetiletý David Meyerowitz emigroval do New Yorku z dalekého Rumunska. Školu však dokončit nemohl, jelikož v osmé třídě byl donucen pracovat, aby rodinu uživil. Našel si místo jako řidič a prodavač v pekařství a oženil se s Rose Blumenthalovou, temperamentní tmavovlasou dívkou odchovanou v prostředí tvrdého Bronxu. S blížící se ekonomickou krizí roku 1929 zažívala rodina Meyerowitzů těžké a kruté časy, stejně jako téměř celé obyvatelstvo Findlay Avenue. Davidovi se sice vždy podařilo vydělat dost na to, aby svou rodinu nakrmil a oblékl, nicméně s rozpočtem vycházeli natěsno. Zápasil s účty, což jim znemožňovalo přestěhování do většího bytu.

Aby Arthur přežil na Findlay Avenue, naučil se používat své instinkty, ale taky své pěsti. Okolí Findlay Avenue bylo místem neustálých bojů o území mezi Židy z východní Evropy a Ruska, Italy a Iry. Na druhou stranu v budově, ve které žil Arthur a jeho rodina,

byli lidé zvyklí starat se vzájemně jeden o druhého. A tak když jedna rodina přišla o práci nebo někoho zasáhla nemoc, ostatní sousedé přispívali, co jim síly stačily.

Arthur byl veden k respektu k ženám a měl silný smysl pro spravedlnost, díky čemuž se nikdy nebál postavit proti násilí. Když jednou zaslechl, jak muž ze sousedství evidentně bije svou ženu, rozeběhl se k jejich dveřím a bušil pěstmi tak dlouho, dokud mu rudý, potící se soused neotevřel. Bylo to, jak se Arthur domníval. V malé místnosti spatřil vyděšenou plačící sousedovu manželku v roztrhaných šatech a s modřinou na tváři. Arthur se zařatými pěstmi zíral upřeně na muže, který před jeho zběsilým pohledem o krok ustoupil. Po chvíli ticha přiložil Arthur jeden prst pod mužovu bradu a kývl směrem ke schoulené ženě. Pak se otočil, vyšel do chodby a zavřel za sebou dveře. Ještě chvíli setrval a počkal, až uslyší jen tlumené klidné hlasy. Žádný křik ani facky...

Během následujících dní se ukázalo, že soused Arthurovu hrozbu pochopil. Kdyby se ještě dotkl své manželky, Arthur mu oplátí stejnou měrou.

Arthur úspěšně dokončil studium na škole Robert Morris High School, postavené v roce 1897, proslulé jako nejlepší veřejná škola ve městě. Studenti se každý den scházeli v rozlehlém školním sále, kde byli obklopeni ozdobnými sloupy a nástěnnými malbami na památku první světové války, díky nimž byla škola zařazena do Národního dějepisného registru. Arthur měl toto dílo francouzského umělce Augusta Gorgueta, nazvané „Po válce přichází mír“, na očích každý den, avšak v té době výjevy z válečné Francie pro teenagera mnoho neznamenal.

Po úspěšné maturitě v roce 1936 nastoupil Arthur rovnou do práce. Ekonomická krize pořád otrásala národem, a rodina proto potřebovala každý dolar. Prodával elektronické součástky pro svého strýce Jacka Meyerowitze a také v druhé práci působil jako prodáváč – a po čase i zodpovědný vědoucí deseti zaměstnanců ve společnosti na prodej lampových stínidel. I když měl obrovské štěstí, že byl vůbec zaměstnán, jeho výdělek činil pouhých 400 dolarů. S otcovými patnácti sty dolary však dokázali tak tak zaplatit potřebné výdaje, na víc jim nezbývalo.

Arthur si postupně začínal připadat příliš zaseklý v jednom bodě a ani jeho finanční situace jej příliš neuspokojovala. Rozhodl se tedy hledat další, více výhodnější způsoby obživy. Odjakživa nalezal oblibu v letadlech a toužil po tom nějaké pilotovat. Ke konci roku 1940 dostal příležitost promluvit si s armádním náborářem na Manhattanu. Seržant mu prozradil, že pro kadety Armádního vzdušného sboru není univerzitní vzdělání nutné v případě, že navštěvovali elitní střední školu. Také dodal, že po úspěšném ukončení základního tréninku a absolvování fyzických a psychologických testů může nastoupit ke vzdušným silám.² Naplněn vzrušením, podepsal Arthur 8. ledna 1941 papír k jednoročnímu zařazení a chystal se tak poprvé v životě vyrazit za hranice New Yorku a New Jersey. Zpočátku byl sice umístěn ve Fort Dix v New Jersey, ale hned poté byl přesunut do Fort Bragg v Severní Karolíně, kde započal jeho výcvik.

Jakmile jej úspěšně dokončil, zažádal u svého kapitána o dvě propustky: Jednu na slavnost bar micva jeho mladšího bratra Seymoura, druhou pro přeřazení k Armádnímu vzdušnému sboru. Propustku

k bar micva zamítl seržant okamžitě. A co se týče žádosti o přeřazení, úředník Arthurovi vysvětlil, že se přihlásil k jednoročnímu náboru, a armáda přece nebude plýtvat časem nebo penězi za jeho letecký výcvik. Arthur se smířil s faktem, že mu náborový úředník lhal, a tak naplněn oprávněným vztekem netrpělivě odpočítával dny, než uplyne jeden rok. Svému bratrovi poslal k obřadu zasvěcení alespoň dárek v podobě jednoho měsíčního armádního platu. Mezitím zodpovědně pokračoval ve výcviku a získal dobré hodnocení jako střelec a kulometčík s ráží .50.

Arthura, stejně jako mnoho jiných, hluboce zasáhla zpráva o japonském náletu na Pearl Harbor, a tak měsíc před ukončením jeho roční služby, v návalu patriotismu, upsal svou duši armádě na další tři roky. Seymourovi napsal, že „moje vyhlídky na přežití na pozici kulometčíka nejsou nijak valné, počítám, že budu mít tak třináct vteřin. A přesně tak chci i létat a bojovat – jako by mi zbývalo posledních třináct vteřin života“.³

Odvážný a inteligentní Arthur měl pevné nervy a vyznačoval se velícími schopnostmi, což z něj dělalo vynikajícího adepta pro kokpit. Prvním krokem k naplnění jeho snu byl podplukovník E. O. Lee, velitel 60. regimentu Spojených států amerických 9. pěchotní divize ve Fort Braggu, který jej označil za „vynikajícího vojáka“, a doporučil proto jeho přesun k Armádnímu vzdušnému sboru. K doporučení připojil navíc kladné hodnocení od tří dalších lidí, kteří měli možnost Arthura za posledních několik let poznat. Všechna tato doporučení představovala Arthura jako „člověka s dobrým charakterem, spolehlivého, důvěryhodného a přínosného pro jakýkoliv druh služby, který si zvolí“.⁴ Arthurovi tak nezbývalo nic jiného,

než čekat a doufat, že jeho přesun proběhne dřív než odvelení do severní Afriky nebo Pacifiku na pozici pěchotního vojáka.

16. června roku 1942 byl Arthur povolán do kanceláře podplukovníka Leehe. Srdce mu bilo vzrušením v tušení dobrých zpráv. Když o několik málo minut později z kanceláře vycházel, nesl si s sebou potvrzení o přestupu k Armádnímu vzdušnému sboru. Odcházel s vědomím, že už není pouhým pěšákem. Ze srdce si přál, aby mohl rovnou zavolat své rodině, ale vzhledem k jejich finanční situaci vlastnila telefon pouze sousedka, která tak tuto radostnou zprávu mohla pouze předat. Jejich syn, vojín Arthur Meyerowitz, se oficiálně stal leteckým kadetem a byl na cestě zasloužit si svá „křídla“ *(Pozn. překladatele: připínací odznak ve tvaru křídel, který dostávali kadeti při úspěšném ukončení výcviku.)*

Cesta do nebes však byla vydlážděna dlouhou a náročnou cestou. Arthura čekal fyzický trénink následovaný třídní výukou a teoretickými výklady. Pokud zvládne tento režim, bude jej následovat další fyzický test. Kadeti byli nuceni projít dlouhou sérií vyřazovacích testů, které z možných budoucích pilotů vyřadily všechny se sklonem k závratím či praskajícím ušním bubínkům. Pokud projde celým procesem úspěšně, může Arthur vzlétnout v kokpitu.

Po úvodních přípravách v Severní Karolíně byl Arthur přesunut na vojenskou základnu v Nashvillu ve státě Tennessee a poté do státu Mississippi. Dařilo se mu ve třídě stejně tak jako při výcviku v Technické škole vzdušného sboru, kde se spolu s ostatními kadety podrobně seznamoval s leteckou technologií a mechanikou.

Nejnáročnější moment jeho výcviku přišel v srpnu roku 1942, kdy podstoupil obávanou tělesnou zkoušku a test ze znalostí, poslední krok

před vzletem. Připevněn k mechanickému otáčedlu musel Arthur vydržet, zatímco byl nakláněn do několika úhlů při změnách rychlosti a intenzity, což mělo zajistit jeho výdrž v letadle při manévrech, náhlých propadech či vývrtkách, nutných k úspěšnému přežití v boji. Při těchto náhodných otáčecích manévrech mnoho kadetů omdlelo či zvracelo už během první minuty. Po zastavení mechanického otáčedla měl kadet jen několik vteřin na to, aby se postavil, jinak byl z výcviku vyřazen. Těch několik, kterým se podařilo postavit a vydržet stát rovně, bylo okamžitě posláno na zrakový test, kde museli číst řádky textu, což mělo určit jejich schopnost vzpamatování se ze závratě. Pokud kadet neprošel testem během jedné minuty, byl vyřazen.

Po oční prohlídce, kterou Arthur rovněž prošel, byl kontrolován doktorem od hlavy až k patě, při hledání sebemenšího sluchového postižení, pomalých reflexů, které by jej z výcviku rovněž vyřadily. Trhl sebou při tom, když mu doktor strčil do nosu dlouhou trubici, aby rozpoznal poškozené přepážky či záněty. To ale stále nestačilo. Následně byli vyhnáni ven, kde museli i s přetrvávající závratí uběhnout jednu míli ve spalujícím horku a mít změřen puls a srdeční tep.

Výsledky byly odeslány ke zdravotnickému zhodnocení v Utahu, a na Arthura tak čekal závěrečný test z teorie. Kadeti museli dosáhnout hranici osmdesát procent úspěšnosti, Arthurovi se podařilo při testech dosáhnout osmdesáti dvou procent. Zbývalo jen čekat na výsledky fyzických testů.

2. srpen byl pro Arthura „jeden z nejlepších jeho života“.⁵ Byl to den, kdy bylo rozhodnuto, že mladý muž z Bronxu zdárně prošel všemi testy, a je tedy uzpůsoben pro pozici vojenského pilota.

Spolu s ostatními úspěšnými kadety odjeli na na výcvikovou základnu do města Laredo ve státě Texas. Prašné, drsné místo připomínající Divoký západ. Na mladé muže ale zapůsobilo svou atmosférou – rozhodli se využít tuto příležitost a naučit se jezdit na koni jako praví kovbojové. Arthur si byl jistý, že to nemůže být tak těžké jako výcvik pilota.

Během první lekce se mu podařilo udržet se v sedle. Když se však snažil uvázat sedlo, kůň prudce otočil hlavou a tlamou vrazil nakloněnému Arthurovi přímo do oka.

Arthur padl k zemi na kolena se zavírajícím se okem. Z nosu se mu spustila krev. Jeho přátelé bez váhání přiběhli, naložili zraněného do džípu a vydali se zpátky na vojenskou základnu. Celý omámený z nepříjemného incidentu zíral Arthur tupě na japonského doktora v bílém plášti. Po útoku na Pearl Harbor byli Japonci považováni za národní hrozbu, a Arthur tak váhal s léčbou právě od tohoto muže. Než však stihl cokoliv říct, doktor jej předběhl:

„Možná jsem Japonec, ale srdcem jsem Američan. Vaše oko to bez operace nezvládne a věřte, že na ten úkol nenajdete lepšího člověka.“⁶

Arthur se zmohl jen na slabé přikývnutí. Dobře si uvědomoval, co tohle zranění znamenalo zásadního. Nebýt toho, že měl oko rozmočené od nárazu, bylo by stejně smáčené slzami.

Doktor dostal svým slovům. Při zákroku na sítnici odsál vytékající tekutinu a krev, tlakem proti oku a oční bulvě. Pro pilota byl jeho zrak tím nejcennějším. Poškození na Arthurově oku bylo sice poměrně malé, ale i to kadeta vylučovalo z programu. I když byla šance na trvalé uzdravení, národ, který byl ve válce, nemohl tak dlouho čekat.

Odmítal se vrátit k pěchotě, ale opustit armádu nechtěl. Útok na Pearl Harbor stejně jako zla páchaná nacisty na židovských obyvatelích jej naplňovaly spalujícím vztekem, který nedokázal popsat. Chtěl za svou zemi bojovat! Když ne z kokpitu, tak musí najít jiný způsob, jak zůstat ve vzduchu!

13. listopadu roku 1942 byl povolán do Wendoveru před školskou radu vzdušných sil, která mu oznámila, že z důvodu tělesného poškození byl z výcviku vyloučen.

Dalším krokem požádal o zařazení na pozici administrativního pracovníka v letecké škole vzdušných sil. Poukazoval na své dobré výsledky při tréninku, i když věděl, že adepti s univerzitní zkušeností budou zvažováni před ním.

Jeden z úředníků, který byl ohromen Arthurovými výsledky, se jej zeptal, zdali je jiná pozice, kterou by preferoval, pakliže tato bude zamítnuta.

Arthur měl již několik týdnů připravenou odpověď:

„Ano, pane. V tomto případě bych byl rád zvažován na pozici letového technika.“⁷

Rada rychle s touto možností souhlasila, vzhledem k tomu, že Arthur nebyl odvolán na základě svých výsledků, ale pouze svého očního postižení. Byl zařazen do tréninku pro letové techniky a vzhledem k jeho zkušenostem kulometčíka byl okamžitě zhodnocen za ideálního kandidáta.

Jakmile se Arthur zotavil ze svého zranění, začalo další kolo jeho leteckého výcviku, tentokrát však jako letový inženýr. Jak se ukázalo, trénink v lavici uměl být stejně náročný jako fyzický trénink pro piloty. Dlouhé hodiny trávil Arthur při učení se základů letecké údržby,

hydraulických systémů, fungování leteckých motorů, elektrických systémů, palivových nádrží, teorii létání, vytěžování letadlového motoru v nejrůznějších podmínkách či kontroly letadla při provozu. Velice brzy zjistil, že je po něm požadováno, aby o letadle věděl víc než pilot, navigátor nebo kdokoliv jiný na palubě B-17 nebo B-24.

V říjnu roku 1943 bylo Arthurovo oko konečně uzdraveno. Prošel dvěma dalšími intenzivními tréninkovými programy jako palubní střelec a byl povýšen na funkci rotného. Poslední část jeho tréninku absolvoval již jako člen 715. perutě 448. bombardovací skupiny. Zbývaly mu jen letecké zkoušky na bombardéru B-24 v Kansasu a finální test teoretických znalostí pro letové techniky. To jediné, co stálo mezi ním a válkou, by byly neúspěšné výsledky. Ani pak by však nevěděl, kam jej armáda poslala, zdali do Evropy či do Pacifiku, jelikož o umístění se dozvěděli až po svém vyslání.

30. října 1943, čtyři dny před svým odletem, sepsal Arthur svým rodičům dopis.

Ve třetím patře apartmánu na Findlay Avenue tiše syčely radiátory. Rose Meyerowitzová stírala z oken ranní listopadový mráz a sledovala ulici pod okny, probouzející se k životu zvukem projíždějících aut a shluky lidí žijících své běžné každodenní životy. David odešel do práce v sedm hodin ráno a Seymour půl hodiny po něm do školy.

Když spatřila odcházejícího pošťáka, seběhla Rose dolů po schodech a z kovové schránky vytáhla několik dopisů adresovaných jejich rodině. Mezi několika úcty spatřila obálku odeslanou z hotelu West,

v Sioux City v Iowě. Poznala synovo písmo. Pospíšila si honem nahoru, usadila se do svého pohodlného, i když zašlého křesla vedle okna a tiše zírала na dopis. S hlubokým nádechem jej otevřela a začala číst:

Drahý otče a matko,

píšu Vám těsně před mým odjezdem ze Států. Píšu Vám společně, protože tohle je ta jedna věc, u které vím, že patří Vám oběma. Víím, co ke mně cítíte, a vězte, že já cítím to stejné k Vám. Od mých prvních vzpomínek na Vás jste mi byli vynikajícími rodiči. Dali jste mi možnost, abych byl, kým budu chtít, a abych se dostal, kam budu chtít.

Odjíždím za oceán. Věděl jsem, že tato chvíle se blíží, však jsem se na ni také dlouhou dobu připravoval. Myslím, že mám nyní dost dobrou šanci na to, abych to vše zvládl a vrátil se k Vám domů živý a zdravý. Největší starost mám o Vás a o to, jak se o mě budete bát. Prosím, nedělejte to. Nemusíte.

Na konci toho všeho uvidíte, že se mi nic nestalo. Když mi to slíbíte, odjedu s lehčím srdcem a bude mi líp. Jediné, o co tě, tati, prosím, je, ať se postaráš o mámu a Seymoura. Víš, co tím mám na mysli. Víc už o tom psát nebudu. Jen řekni mámě, ať se nestrachuje, protože vše bude v pořádku. Z toho, co vím, mám pocit, že pojedu na místo, kam jsem si přál. Vypadá to na Čínu. Celou cestu tam poletíme a mám z toho neuvěřitelnou radost! Nechtěl jsem tam plout na lodi.

Přijdou chvíle, kdy o mně neuslyšíte a kdy žádné dopisy neobdržíte. Nemějte starosti, jen to teď bude trvat delší dobu. Tak

tomu prosím věřte a pochopte to. To je vše, co jsem chtěl teď napsat.

Tati, postarej se o mámu.

S veškerou mou láskou

Váš Arthur⁸

Rose zastrčila dopis do kapsy na zástěře, věnovala úsměv a chvíli ticha a modlitby pro svého syna, stejně tak jako si přála, aby se za návrat modlil i jeho bratr Seymour. Protože i když to byl její syn, kdo byl v nebezpečí války, bála se i o ty, co zůstali a museli sledovat hrozivé zprávy z válečné fronty.

Poté se zvedla ze židle a vrátila se k úklidu.

Dne 11. listopadu 1943 se Arthur přemístil na palubě transportního letadla C-47 na vojenské letiště West Palm Beach na Floridě. Každý voják věděl, že je čeká těžký boj, každý z nich si uvědomoval, že ztráty u jejich jednotek jsou nejzávažnější.

Tisíce vojáků se pohybovalo po letišti a čekalo na své přidělení. Někteří měli štěstí a mohli odletět na frontu v nových bombardérech typu B-24 nebo B-17, zatímco ostatní se museli tlačit v přeplněných transportních letounech či nákladních lodích.

Příslušníci 8. a 15. letecké armády, mířící do Itálie a Anglie, museli přeplout bouřlivým podnebím Atlantiku, za neustálého strachu před ponorkami nacistického Německa. Mnoho z lodí bylo zničeno

jen pouhých pár mil od Floridy německými torpédy. Každý věděl, že na přímé lince do Evropy budou muset čekat na útok, nebo na štěstí.

Arthur byl jeden z těch šťastlivců, kteří byli přiděleni na převoz v nové *Maid of Tin*, bombardéru B-24. Svoji destinaci se dozvěděli až na palubě, po otevření zapečetěné obálky.

19. listopadu 1943 ve tři hodiny ráno byli Arthur a jeho kolegové ze 715. perutě probuzeni jedním z generálů a bylo jim nařízeno nastoupit s plnou polní do *Maid of Tin*. Předtím však absolvovali krátký briefing, o němž se jeden z pilotů, William Blum, vyjádřil takto: „Byla pořád ještě noc a vzduch byl nepříjemně vlhký... Místnost byla přeplněná vojáky, kteří si dobře uvědomovali dlouhý let před sebou. Bylo to rychlé. Krátké informace o tom, které jednotky odjíždí, příkazy od velitelů, záběry letišť, na kterých se bude přistávat, pomocné mapy pro navigátory, nouzové plány a předpověď počasí.“⁹

Naházeli do sebe snídani a vydali se k řadě bombardérů čekajících na své posádky. Blum vzpomíná: „Ještě jsme se všichni sešli na poslední cigaretu v domovině... Před tím velkým skokem za louži.“¹⁰

Několik dní před odletem byl Arthur požádán, aby si vyřídil svou závěť a tak v případě smrti odkázal vládní pojištění pro vojáky v hodnotě 10 000 dolarů své matce. Jakmile *Maid of Tin* vzlétla a hnala se větrným a deštivým vzduchem směrem k Puerto Ricu, předal pilot řízení kopilotovi, vzal si do ruky obálku s nápisem TAJNĚ a zapnul interkom. „Pánové, přišel čas zjistit, jaký je cíl naší cesty.“ Posádka utichla. V interkomu zaznělo slabé trhání obálky a pilot pokračoval: „Vaše místo určení – Britské ostrovy.“

Slova Williama Bluma odráží Arthurovy pocity: „Nikdo neřekl jediné slovo. Doufali jsme, že to bude Čína. Britské ostrovy znamenaly špatné počasí a horkokrevné britské piloty.“¹¹

Přelet jim trval téměř dva týdny kvůli povinným zastávkám v Puerto Ricu, Trinidadu, Brazílii, Dakaru a Marrakéši v severní Africe, než 3. prosince konečně přistáli na letišti Seething Airfield, stanici 146. Když Arthur vstoupil na britskou zem, nevěděl, co čekat. Když je vojenské džípy vezly přes zmrzlé bahno kolem řady narychlo postavených kasáren, okolo přihlížející vojáci na ně křičeli:

„To vás ještě bude mrzet!“ nebo „Tady je čerstvý maso!“¹²

I když se toto uvítání zprvu zdálo chladné, později se Arthur dozvěděl, že se jednalo o tradiční vítání pro nově příchozí.

Zanedlouho byli zavezeni ke svému novému domovu, chatce Nissen s přiděleným číslem 715, jejíž papírové a neizolované stěny hostily tři postele s tenkými matracemi a s necelým metrem volného místa mezi nimi. Ve vzduchu čpěl nepříjemný zápach uhlí, cigaretového kouře, vlhkých bavlněných prostěradel a propocených uniforem. Jak Arthur sám zjistil, ten pach získával na přitažlivosti po každém dalším návratu z mise.

Další tři týdny na základně byly věnovány předbojovému výcviku. Součástí byly rozmluvy velitelů o tom, že „žádná mise není jako rozvoz mléka“, „nálet, při kterém vás nezastihnou protivníkovy jednotky“ nebo také o nebezpečí pohlavních nemocí spojeném s okolními lehkými děvčaty, potloukajícími se v blízkosti základny.

Některé lekce však zaujaly místní nováčky a donutily je k plné pozornosti. Byly jim známy statistiky týkající se následujících dvaceti pěti misí proti Hitlerově Evropě: „Průměrně ztratí vojenské letectvo

čtyři ze sta letadel na každou misi... s přihlédnutím k tomu, že nečekaná agresivní odvěta protivníka může být daleko tragičtější.“

Lektor pokračoval:

„Skupiny, které letí provádět dvacet pět misí, mají téměř stoprocentní šanci na to být zasaženy před dokončením všech.“¹³ A v tu ránu si uvědomili krutou pravdu. Mnoho z nich se už domů nikdy nevrátí...

Na rozdíl od mnoha jiných, Arthur si byl této skutečnosti vzdyc-ky okrajově vědom. Při svém loučení s bratrem mu řekl:

„Jestli mám zemřít, tak raději ve vzduchu než na zemi.“¹⁴

Ale jak mu také zdůraznil, žádné zranění mu nedovolí nepostavit se nacistům. Byl připraven padnout za svou vlast a uvědomoval si, že jej to jako člena posádky bombardéru B-24 nejspíše čeká. Přemýšlet nad tím a slyšet to z úst leteckého veterána jsou však dvě rozličné věci. Realita doby se jim vtiskla do mysli, kde setrvávala a děsila.

A teď, na předvzletovém mítinku, jej udeřila znovu a naplno. Všude kolem bylo plno pilotů, kteří nebyli v letovém plánu, ale ztráty na životech či zranění způsobily, že i oni museli být ve 3 ráno probuzeni a připraveni na odlet. Plukovník Thompson jim chladně a bez okolků oznámil, že nadcházející mise bude pro mnoho z nich poslední. Po jeho závěrečných slovech „Nakopejte jim zadky!“ se Arthurův žaludek začal nepříjemně chvět.¹⁵

Na nadcházející snídani se nálada nelepšila a v kantýně tak šlo lehce poznat členy ranního brífinku a ostatní, kteří byli ušetřeni. Brífinkoví členové totiž nejedli, či hodně málo, a klopili do sebe šálek kávy za druhým. Zbytek si brali do termosek, aby se nahoře v mrazivém anglickém počasí něčím zahřáli.

Při příchodu k bombardéru dle předpisů zasalutoval pilotovi a kopilotovi, jimiž byli poručíci Philip Chase a William H. Thomas. Párek univerzitních frajírků, přeběhlo Arthurovi hlavou, ale nechtěl si let ještě více znepríjemňovat. To však netušil, že kdyby seděl v kabině on, mohlo vše dopadnout jinak.

Arthur se zastavil u přední části bombardéru a špičkami svých prstů pomalu přejížděl po chladném, lesklém, ocelovém trupu s malbou dívky v bílých bikinách a zelené sukni (*Pozn. překladatele: z anglického pin up girl neboli obrázek dívky přišpendlený na vývěsce*), která něžně objímala bombu *Harmful Lil Armful*. Znovu provedl inspekci dvacet metrů dlouhého bombardéru s jeho 33metrovým rozpětím křídel a čtyřmi silnými motory značky Pratt & Whitney R-1830 o síle tisíc dvě stě koní v každém z nich. Německé válečné a stíhací letouny už s jeho nováčkovskými nervy řádně zahýbaly 24. prosince na palubě *Consolidated Mess*, a tak měl teď určitou představu, co jej nad francouzskou zemí čeká.

Starosti mu přikládal také fakt, že *Harmful Lil Armful* byl o den dříve zasažen střepinami z protiletadlových granátů. Tušil, že zásah před tak krátkou dobou nemusel být zcela a úplně opraven. Věnoval proto neobvyklou pozornost hlavně motorům bombardéru.

Od ostatních inženýrů se naučil, že B-17 Flying Fortress mají daleko větší schopnost odolávat těžkému poškození než jeho B-24, jemuž se často také přezdívalo „létající rakev“. Měl pouhé dva únikové východy, z čehož jeden byl umístěn v zadní části, a tak jakýkoliv výbuch před ním mohl zabránit jeho využití. Druhý východ byl otevírací spoj pro vypuštění pum vespod letadla, který se však následky výbuchů a otřesů často zasekával.

Bombardér byl také známý pro svou náchylnost k explozi. Piloti německé luftwaffe se brzy naučili ostřelovat palivové přívody umístěné ve vrchní části trupu, což následně vedlo k výbuchu a další významné vadě bombardéru B-24. Jeho křídla totiž neměla výdrž a v případě poškození se rozpadla či utrhla. Při první misi zažil Arthur několik případů, kdy kolem nich prolétla sestřelená B-24 s utrženými či hořícími křídly. Padaly k zemi jako motýli v plamenech.

V ranním pološeru bylo možno zahlédnout posádky házící si fotbalovými míči. Mohli jste klidně zaslechnout též svist baseballového míče a tlumený náraz do baseballové rukavice. Zvuky, které mladým mužům na chvíli připomněly domov a sladké vzpomínky nepoznamenané válkou. Špičky cigaret hořely všude dokola jako plamínky posledních záchran.

Desítky nákladáků naplněných čtvrtunovými bombami projížděly po ranveji a nakládaly pumy do připravených letadel. Bombové zapalovače budou odjištěny ve chvíli, kdy se bombardéry přiblíží ke svým cílům na francouzském území. Zbylé nákladáky přivážely nábojové pásy do ostřelovacích kulometů ráže .50.

Arthur prošel kolem letadla a opakovaně si v hlavě přemítal kontrolní body inspekce. Zbytek posádky se mezitím seřadil u nástupní plošiny. Když Arthur zkontroloval dva ze čtyř motorů a vynořil se zpod levého křídla, spatřil statnou figuru štábního rotmistra Thomase M. McNamary, veterána ze čtyř misí, který byl považován za patrona či „staršího bratra“ spousty mladých nováčků. Arthur si všiml, jak starostlivě plácá po rameni devatenáctiletého Williama D. Dunhama, farmáře z Ohia, jehož tvář byla viditelně zkroušená starostmi a strachem.

Arthur se zastavil a pokynul jim na pozdrav. I přesto, že posádka *Harmful Lil Armful* nebyla jeho vlastní, strávil s ní už dost času na to, aby se s Thomasem McNamary seznámil. Tento vysoký muž s hranatým obličejem a širokými rameny byl zásobárnou rozptylujících a vtipných historek, týkajících se jak jeho dospívání ve čtvrti Hell's Kitchen v New Yorku, tak stěhování jeho rodiny do státu Michigan. McNamara byl také proslulý detailní znalostí bombardéry B-24 i B-17, a to díky jeho předchozímu zaměstnání ve výrobní hale Henryho Forda pro bombardéry B-24 ve městě Willow Run v Michiganu .

Ať už se nacházeli v promrzlých ubikacích, ve společenské hale nebo lektorských místnostech, Thomasova sebedůvěra, přátelskost a zkušenosti působily na všechny nováčky v jeho jednotce uklidňujícím dojmem. Stejně tak i piloti se jej chodili často vyptávat na rady týkající se detailů provozu Liberatorů B-24.

Při náhlém prasknutí výfuku jednoho nákladáku mladý Dunham leknutím poskočil a zaklel.

„Je jen nervózní. Zvládne to,“ ujistil jej McNamara. Arthur se pousmál, přešel ke křídlu na druhé straně, aby mohl zkontrolovat zbylé dva motory. Kolem letadla postávali ostatní členové jejich letecké posádky při jejich vlastních kontrolách. Navigátor a poručík Harry K. Farrell spolu se střelcem a letovým důstojníkem Edwardem E. Georgem – dvojice pocházející z prestižní Ivy League (*Pozn. překladatele: elitní sdružení osmi soukromých univerzit USA*) – tiše konverzovali a přicházejícího Arthura krátce pozdravili. I přes jejich elitní výchovu a prostředí, z něhož vzešli, je McNamara označoval pouze jako ty „dobré“.

Devatenáctiletý rádiový operátor Joseph Defranze se zvlněnými vlasy a úšklebkem na tváři se na Arthura široce usmál a poznal:

„Dohlídni prosím tě, ať máme všechny čtyři vrtule, jo?“

Arthur bystře odvětil:

„Plukovník Thompson mi řekl, že je potřeba jen jedna!“ Vedle nich se vtípné výměně zasmál zadní střelec Howard P. Reck. Nebyl známý pro svou výřečnost, ale každý věděl, že se se svým Brownin-
gem ráže .50 prokázal jako zabijácký stroj.

Arthur však už nevnímá, neboť jeho bystrý zrak přezkoumával stopy po německých střelách v oblasti motoru. Našel tři. Na jeho vkus až příliš blízko vrtule. Nejméně dvanáct děr objevil v plášti a pod křídly, kde je střelily kulometry německých letounů Messerschmitt 109. Neotálel a pospíchal za piloty, s vědomím, jak málo odolná jsou křídla B-24. Zasalutoval a spustil:

„Pane,“ promluvil k poručíku Chasovi, „letoun je nezpůsobilý k letu – motory musí být nutně spraveny.“ Chase a Thomas jej chvíli sledovali a pak mu Chase odpověděl:

„Uklidněte se, Meyerowitzi. Tohle je jen další rychlý milk-run. Opravíme to po návratu.“ S těmito slovy se otočil k Arthurovi zády.

Arthur jej zčásti chápal. Každá další mise je přivedla až k číslu dvacet pět. Oni prostě letět chtěli.

Avšak každá mise byla nebezpečná, a to i s nepoškozeným motorem. Jeho úlohou však bylo vznášet pochybnosti a upozorňovat pilota na stav letounu. Pilot i kopilot byli oba seznámeni s důležitou úlohou leteckého inženýra a byli několikrát upozorněni, aby jeho hodnocení letounu poslechli.

„Poručíku Chasi,“ promluvil na něj Arthur znovu. Thomasova ramena se nahrbila a Chase se otráveně otočil zpět na Arthura.

„Opravy by nezabraly více než jeden den,“ snažil se mu vysvětlit, ale poručík Chase jej hrubě přerušil:

„To stačí, seržante!“

Arthur si byl vědom trestu za neposlušnost a věděl, že má mlčet. Avšak nedokázal to, protože viděl poškození na vlastní oči a on sám by jako pilot na sebe tento risk nikdy nevzal.

„Nechte ten letoun opravit!“ zakřičel po poručíku Chasovi, než mu vůbec došlo, co udělal.

Poručíkovy oči se zúžily do tenké linky. „Tak dost! Nejste pilot a nevelíte tady! *Harmful Lil Armful* dnes poletí, přesně podle plánu!“¹⁶

Arthur odhodil desky se záznamem o stavu letounu na zem, otočil se a beze slova odešel ke zbytku náhle ztichlé posádky.

KAPITOLA 2

OSUDOVÁ MISE

Ve čtvrt na devět ráno se do vzdálenosti deset mil od letiště Seething nesl zvuk vydávaný řvoucími motory osmnácti bombardérů B-24. V plné síle čítala 448. bombardovací skupina šedesát čtyři bombardérů B-24 Liberator. Německé stíhací a bojové letouny je však stačily připravit o 16 bombardérů a dalších třicet jich muselo postoupit opravy. Kdyby poručík Chase uposlechl Arthurovu radu, bylo by jich třicet jedna. Muži nastupovali do letounů a s vědomím, že mnoho se jich nevrátí, upírali své zraky k obloze, v duchu prosíce Boha, aby se ta čísla nezvedla. Po celé Anglii probíhal stejný vzlet. Bombardéry B-24, B-17 a letky P-38, P-47 a P-51 stíhacích letounů stoupaly k nebesům v minutových intervalech, aby ve vzduchu vytvořily formaci krabice, která se táhla po délce sto padesáti mil, ve výškovém rozpětí pět až devět kilometrů nad zemí.

Jak Arthur a ostatní členové posádky pochopili, ve chvíli, kdy byly letouny seřazeny v těsné blízkosti, tak že pilot viděl pouze letoun před sebou, hrozilo nebezpečí vzájemných srážek. Arthur sám zažil podobnou situaci při své první misi, kdy se dvě spojenecká letadla zaklínila do sebe. Podařilo se jim však přistát do bezpečí. A tak první

chvíle, kdy se posádky mohly cítit bezpečně, nastaly až ve chvíli, kdy prořaly mračný strop. Pocit bezpečí byl však silně pomíjivý a skončil v momentě, kdy spatřili německou luftwaffe či kanóny protiletectvé obrany.

Arthurovo tělo se napjalo, když se letoun B-24 před nimi rozjel po dráze a vzlétl. Ve chvíli, kdy poručík Chase roztočil vrtule a nastartoval motory, které začaly pohánět letadlo kupředu, ucítila posádka vibrace a otřesy v každé části letounu. Chase odšlápl brzdu a letadlo se s nabírající rychlostí začalo řídit kupředu. Hnal se rychlostí a na poslední chvíli se vzneslo do vzduchu, těsně před parkujícími ambulancemi na kraji letiště. Arthur zahlédl kontrolní věž, tři letištní dráhy a sněhem pokrytá pole a farmy. Poté už je obklopila mračna barvy střelného prachu a výhled oslepl.

„Zatáhnout podvozek,“ štěkl Chase na Thomase.¹

Arthurova druhá mise, které se neměl nikdy účastnit, započala.

Bombardérům B-24 a jejich doprovodu trvalo téměř hodinu, než vytvořily požadovanou formaci. Kolem deváté hodiny dopoledne mířily jihovýchodním směrem přes Anglický kanál a nastavily kurz na jihozápad Francie. Cílová zóna, která byla přidělena *Harmful Lil Armful*, se nacházela asi šest set mil jihovýchodně od Seethingu. Při rychlosti 250 mil za hodinu měli dorazit k místu určení, letišti La Rochelle Laleu Airfield, před dvanáctou.

Harmful Lil Armful provedl začleňovací manévř „Purple Heart Corner“, kdy se umístili nahoře do nejzranitelnější pozice ve formaci. Tak byli vystaveni očekávané přímé palbě německých protiletadlových kanónů, které si prostřelovaly cestu od nejvyššího místa formace k nejnižšímu. Chase příliš riskoval, když spoléhal na to, že motor poškozený třetí motor vydrží další salvu nepřátelských střel, navíc riskovali zasažení ze spodních řad své formace, která by začala ostřelovat německé útočníky nad nimi.

Nejprve se zkusil uklidnit jejich počtem a leteckým doprovodem kolem nich. Jako kdyby měl samotný počet zaručit jasnou výhru. Jeho mysl ale brzy zabloudila zpět k poškozenému motoru. B-24 byla sice schopná letu i při třech funkčních motorech, ale Arthur rozhodně neměl zájem o to, aby při své teprve druhé misi tyto schopnosti jejich letounu otestoval. Jejich třetí oddíl byl v přímém ohrožení, jelikož nepřátelské jednotky je mohly napadnout bez obavy z odvety druhého a prvního oddílu, které byly pod nimi. Německé bombardéry tak mohly snadno napadnout letoun, jemuž vynechává motor, a donutit jej opustit už tak nebezpečnou pozici.

Arthur se ponořil do své práce technika – snažil se dávat pozor na všechny letové systémy, nad nimiž měl dohled, stejně tak na mechaniku stroje. Jakmile se však dostali na požadovanou pozici ve formaci, stoupl si za piloty – přesně tak, jak se od letového technika vyžadovalo. Byl třetím párem očí, který měl kontrolovat palubní desku. Pomocí ovladačů musel také hlídat rozložení paliva mezi nádržemi, aby napomáhal vyrovnávání letounu.

Zatímco se pomalu blížili k pobřeží Francie, Arthur dle předpisů informoval Chase a Thomase o technickém stavu motorů

a navigačních systémů. Oznámil, že vše funguje bez závady, a oba piloti jeho zprávu přijali vlažným pokynutím hlavy či naprostou ignorací. Dávali najevo pramalý zájem o hlášení od náhradníka.

Ačkoliv kontrolky nehlásily žádnou poruchu, Arthur nepřestával znovu a znovu kontrolovat motor číslo tři. Obával se, že pokud je po minulé misi oslabená hřídel, může dojít k problému či úplnému vyřazení motoru z činnosti bez jakéhokoliv varování. Jen proto, že zatím fungoval bez problému, neznamenalo, že vydrží německý útok.

K Francii se přibližovali ve vysoké výšce, což znamenalo nízkou teplotu uvnitř letounu, jenž nebyl nijak vytápěný. Arthur tak musel trávit více času a vyvinout víc úsilí, aby mohl kontrolovat všechna potřebná zařízení a ověřovat funkčnost letounu. Něžně otíral námrazu z přístrojových budíků a lehce do nich ťukal, pokud se ručičky zasekly.

V interkomu zaburácel Chasův hlas:

„Vstupujeme do nepřátelského leteckého prostoru!“²

Arthur si vylezl do horní věže a připoutal se za kulomet Martin Electric Upper Deck ráže .50, s překvapivým zjištěním, že je tam dost místa a on se nemusí v malém prostoru cítit až tak stísněně. Horní věž byla obecně pohodlnější než ta spodní, které se mezi muži přezdívalo „pekelné sedlo“. Upravil si kyslíkovou masku a zapojil kabel vedoucí z jeho reostatového obleku do jedné ze zdírek v trupu letadla, sloužící k regulování chladného vzduchu kolem. Pod leteckou kombinézou měl celotělový trikot. Jelikož zkrat by mohl způsobit rychlé vzplanutí obleku, hadice se neprodleně po spatření nepřátelského letounu vytahovala.

S roztřeseným žaludkem se Arthur připravoval na smrtící duel s německými stíhacími letouny a vražednou palbu jedné z nejobávanějších válečných zbraní: německého protiletadlového 88mm kanónu. Při výcviku se dozvěděl, že kanón *Acht-Acht Flak 18* je schopen vystřelit během minuty patnáct až dvacet granátů do výšky až 9 kilometrů. Při své první misi nad La Broye poprvé zažil jeho sílu, a tak se jeho obavy z 88 mnohonásobně zvýšily.

Zatímco se blížili vstříc těmto smrtícím zbraním, držel hlavu nízko ve věži. Na očích měl letecké brýle, které chránily jeho zrak před slunečními paprsky, a ven zíral úzkou škvírou na spodním okraji věže. Když se rozestoupila mračna, zahlédl daleko na zemi temné šedobílé záplaty – záblesky nacisty okupované Francie. Dole pod nimi již německé radary zachytily blížící se formace Spojenců. Sledovaly jejich rychlost, směr a výšku, aby se mohli vojáci dole připravit na chvíli, kdy do nebes vypustí salvu ohně.

Obsluha flaku trpělivě čekala na chvíli, kdy před, pod, nad i za letecké formace vypustí 9kilogramové granáty a vytvoří tak „smrtebnou zónu“. Spojenecké posádky se obávaly kanónů 88 ještě více než letounů luftwaffe, a to z reálných důvodů. Granáty osmaosmdesátek se totiž tříštily v ocelové krupobití, prořezávající se jak letouny, tak jejich posádkou. Zkušení střelci navíc záměrně mířili jejich granáty před letouny, tak aby vybuchly před kokpitem a jako první zasáhly právě piloty. Dokonalý návrh kanónů 88 jim umožňoval velmi rychlou střelbu, stejně tak jako plynulé a rychlé nabíjení. Obsluha tak do kanónu pouze vkládala jeden granát za druhým. Na rozdíl od kanónů používaných Spojenci nebo Japonci se tyto osmaosmdesátky

zasekávaly jen málokdy. Byly to smrtící stroje a Němci si toho byli plně vědomi. Angličtí piloti je nazývali „poloautomatickými kanóny“.

Jejich cíl, La Rochelle Laleu Airfield, byl obklopen temnými mračny. Hlavní velící pilot, kapitán Heber H. Thompson, nařídil bombardérům zaútočit na sekundární cíl, Châteaubernard Airfield. Poručík Chase se snažil působit vyrovnaně a klidně, ale jeho rozechvělý hlas v interkomu prozrazoval jeho skutečný stav. Nařídil bombometčíkovi Edwardu Georgovi, aby započal s přípravou procesu ke shoení smrtícího nákladu. Jeho úkolem bylo vypustit tři a půl tuny leteckých pum na letiště šest kilometrů pod nimi. Tento úkol prováděl zároveň každý druhý bombometčík v jejich formaci. Dole pod nimi jim jako navigace sloužila stříbřitě se lesknoucí řeka Gironde a napomáhala k přesnějšímu zasažení cíle.

Arthurovo srdce bilo jako o závod, jeho dech se v kyslíkové masce stále víc zrychloval. Zkontroloval si zásobník a vystřelil krátkou zkušební dávku do prázdného prostoru vedle bombardéru před nimi, aby se ujistil, že se zbraň nezasekla. Střelci kolem nich prováděli stejné zkušební střelby. Vzduch zaplnil černý dým. Kanóny 88 byly téměř na dostřel a ani letouny luftwaffe, Me 109 a Focke-Wulf nebyly daleko za nimi.

To je kurva štěstí, pomyslel si Arthur. Místo otevírání dalšího piva a jistoty, že uvidí východ nového roku, je ve vzduchu a připravuje se na lýtý boj.

Během několika minut to propuklo. Oslepující smršť střelby obestoupila formaci. Kovové šrapnelý narážely do *Harmful Lil Armful*. Instinktivně se přikrčil, když jeden ze šrapnelů narazil do věže a do

jeho zbraně. Naštěstí neprorazily dovnitř, ale kdyby vybuchly dříve, Arthur by už nebyl naživu.

Rychle zahnal nepříjemné myšlenky. V dáli zahlédl hnědé skvrny, které se přibližovaly a zvětšovaly. Zapojil kabel mikrofonu pod své letecké brýle, stiskl tlačítko a zakřičel:

„Banditi na třech hodinách!“

Veškerá úzkost a strach pojednou zmizely a do popředí se dostal vojenský výcvik a reflexy. Kolem nich se vynořovaly stovky letounů luftwaffe. Arthur namířil svůj zrak na jeden z letounů Me 109. Zpozoroval jednoho z jejich „zabijáků“ – pilotů známých pro své střelecké schopnosti a pevné nervy, díky nimž nalétávali na bombardéry zpříma. Vypustil proud střel směrem na kokpit a na motor. Jeho Browning ráže .50 zuřil pravým kulometným životem, spolu s tím se však do kokpitu dostávaly malé obláčky kouře vycházející ze zbraně. Musel každou chvíli přestat se střelbou a rukou v rukavici čerit vzduch, aby mohl znovu zamířit.

I když Messerschmitt odletěl, Arthur nepřestával střílet. Další z Me 109 se vynořil za ocasem letounu a zasypával je střelbou z palubních zbraní. Odmanévroval do strany ve snaze zasáhnout kokpit. Arthur zamířil a trefil nepřátelský letoun do křídla, letoun začal hořet a mířil k zemi. Vzápětí vybuchl a nezbylo z něj nic než malé kousky kovu. Žádné známky po pilotovi nebo padáku.

Arthur nic necítil, usilovně pokračoval ve střelbě po nepřátelských letounech stejně tak jako ostatních devět kulometů v celém bombardéru.

Kolem *Harmful Lil Armful* vybuchovaly další a další šrapnelly. Nevěnoval pozornost nárazům do jeho věže, pouze dál střílel

po letounech, které přes oblaky kouře a dýmu téměř neviděl. Kdyby jeho věž dostala přímý zásah z osmaosmdesátky, jeho hlava a trup by během vteřiny zmizely. Této noční můře říkali střelci vrchních věží „bezhlavý jezdec“.

Zatímco Arthur nabíjel jeden zásobníkový pás za druhým, ostatní se snažili dělat vše pro to, aby letoun zůstal na své pozici, z níž jej měl dostat pouze výbuch nebo zdárný konec mise. B-24 letící pod nimi, vedená poručíkem M. R. Jordanem, náhle vybuchla v oslepujícím záblesku následkem přímého zásahu. Vyskočit nestihl nikdo.

Další náhlý záblesk na pravé straně letounu Arthura na několik vteřin oslepil. V uších mu zněl zvuk připomínající kroupy dopadající na střechu auta. Věděl, co to znamená, šrapnely prorazily plášť. Tak jak se obával u inspekce, zásah byl pro třetí motor osudný. Kontrolky tlaku oleje na měřičích v kokpitu potvrzovaly Arthurovy myšlenky. Motor tři přestával fungovat. Jeho varování se prokázala jako pravdivá – *Harmful Lil Armful* neměl ten osudný den vzlétnout.

„Zatracenej parchant, jako bych ho nevaroval,“ mumlal si pod vousy, když se zaposlouchal do škytajícího zvuku zastavujícího se motoru, zatímco ostřeloval další Me 109 na obzoru.

Bombometčík George navigoval letoun nad stanovenou cílovou zónu a přes interkom oznámil otevření pumovnice a shoz bomb. Arthur přestal okamžitě střílet, protože otvor pumovnice se nacházel přímo pod jeho věží. Kdyby jeho horká prázdná nábojnice dopadla do pumovnice, *Harmful Lil Armful* by tu během vteřiny nebyl. O třicet vteřin později Châteaubernard Airfield vybuchlo v žlutém světle a poručík Chase začal obracet letadlo na ústup zpět do Anglie.

Němečtí vojáci jim však měli zabránit v šťastném návratu a Arthur jen doufal, že se jim to nepodaří.

Palubní střelci z jejich formace nepřestávali s palbou proti německým protivníkům. Další příval šrapnelů z vystřelených granátů ze země *Harmful Lil Armful* nakrátko ochromil. Nakonec se Němcům podařilo účinně zasáhnout trup bombardéru a několik šrapnelů zasáhlo McNamaru a proděravělo jeho koženou bundu, prořezávajíc se jeho hrudníkem a žaludkem. Z interkomu se ozval výkřik McNamary:

„Dostal jsem to!“

„Jak jsi na tom?“ zakřičel mu v odpověď jeden ze členů posádky, Dunham.

„O mě se nestrachujte,“ zamumlal McNamara, zatímco urputně pokračoval v ostřelování nacistů.

Arthur se zamračil. Doufal, že zranění, která McNamara utrpěl, nebudou vážná. Pokračoval v ostřelování zdánlivě nekonečného proudu vojenských letounů vynořujících se na obzoru, snažících se oddělit jejich bombardér od zbytku formace.

Letadlo se nemotorně vznášelo ve formaci další půlhodinu, než jej náhlý otřes vyhodil z místa. Cítili, že osmaosmdesátka zasáhla svůj cíl. Motor číslo tři přestal zcela fungovat. Vytékající palivo se vznítilo a motor vzplál jasným plamenem. O pár vteřin později začal vynechávat motor č. 4. Arthur se otrásl v návalu nevolnosti a vzteku.

Ty zasraný parchante, chtělo se mu křičet po poručíku Chasovi. V tu chvíli to však nemělo žádný smysl.

„Motor tři je v tahu. Musíme se pokusit udržet ve formaci a nouzově přistát za kanálem,“ zachrčel v interkomu Chasův rozechvělý

hlas spolu se zrychleným dýcháním a znatelnou snahou působit vyrovnaně a klidně.

Během dvou minut zaplavil kabinu hustý šedý kouř a na chvíli oslepil oba piloty. Plameny se teď rozbíhaly už po celém pravém křídle. Bombardér poskočil a začal zaostávat za zbytkem formace. Před německými letouny, které je zuřivě pronásledovaly, je teď nic nebránilo.

Chase si uvědomil, že s letadlem je konec.

„Opusťte palubu!“ zakřičel do interkomu a nyní se už strach v jeho hlase nepokoušel zamaskovat. Dva Me 109 se objevily nad jejich letounem a začaly je zasypávat palbou z kulometů. Kulky se provrtávaly pláštěm trupu. Arthur si všiml pohybu pod ním a zahlédl poručíky Chase a Thomase, jak spolu s rádiovým operátorem Defranzem míří k zadnímu východu.

„Kam to sakra jdete?“ zakřičel na ně, ale odpovědi se nedočkal. Pár vteřin nato už na obloze visely oranžově zbarvené padáky. Bombardér kolísavě ztrácel výšku a řítil se pomalu, ale neúprosně k zemi. Arthurovi bylo jedno, jestli některý z granátů zasáhne prchající piloty, protože opustili letoun s posádkou stále na palubě. Čin, který byl odsouzeníhodný. Arthur přísahal, že jestli to všechno přežijí, s oběma piloty si to vyřídí a bude u toho kašlat na neposlechnutí přímého rozkazu. Byli to zbabělci a nezasluhovali si vést posádku.

Plukovník A. L. Northrup, který velel jedné B-24 nejbliž *Harmful Lil Armful*, napsal do reportu z mise:

„V tu chvíli se nedalo nic dělat. Poručík Chase se s bombardérem vzdaloval z formace, z motoru číslo tři se kouřilo a dva letouny Me 109 je cíleně zasypávaly palbou z kulometů.“